

Digitaal Erfgoed een introductie

→ Wat is digitaal Erfgoed?

Digitaal erfgoed is erfgoed in digitale vorm. Het kan verwijzen naar gegevens over fysieke objecten, archieven (met of zonder (gedigitaliseerd) beeld), of zaken die altijd al digitaal zijn geweest (digital-born). Digitaal erfgoed lijkt het eeuwige leven te hebben, maar kan juist erg kwetsbaar zijn. Onder meer omdat het vatbaar is voor snelle technologische ontwikkelingen. Veel oudere digitale bestanden en fysieke dragers met beeld, audio of tekst kunnen niet meer worden uitgelezen op de soft- en hardware van nu. Niet alleen floppy's en cassettebandjes, ook bepaalde bestandstypen van een aantal jaar geleden zijn al niet meer gangbaar.

→ Wat kun je met een digitale collectie?

Met een digitale collectie heb je de mogelijkheid om waardevolle informatie te delen met een groter publiek. Online, fysiek én analoog. Ook kan de collectie breder ingezet worden, zoals voor educatie, onderzoek of creatief hergebruik. Er kunnen dus meer mensen van genieten. Zo krijg je meer aandacht voor de collectie én voor de organisatie!

1

→ Digitaliseren en beschrijven, denk aan:

Waarom wil je digitaliseren of je collectie (beter) beschrijven?

- Wat of wie wil je bereiken? Met een informatie-beleidsplan kun je in verdere plannen weloverwogen keuzes maken die bijdragen aan de organisatiedoelen als geheel.
- Houd je doel voor ogen. Digitaliseren en beschikbaar stellen op de hoogste kwaliteit is niet altijd nodig, en kan zelfs vertragend werken.
- Houd bij de planvorming al rekening met financiering en eventuele aanschaf van soft-/en hardware. Mogelijk dat partners of fondsen kunnen bijdragen.

Niet alles hoeft meteen, tegelijk en groots.

Gedurende het proces bijstellen of eenvoudig beginnen en later uitbreiden is ook oké!

Wat en hoe ga je digitaliseren of (beter) beschrijven?

- Begin klein, bijvoorbeeld met een makkelijke collectie of wat aansluiting geeft op een actualiteit. Zorg voor uniformiteit en constante kwaliteit.
- Gebruik terminologiebronnen. Zo is de collectie goed vindbaar en makkelijk te verbinden met andere collecties.
- Is van de collectie alles bekend wat je erover zou willen weten? Oftewel, is alles compleet en volledig? Wat mist er nog, en hoe kun je dat achterhalen?

2

→ Over de techniek

Waar ga je de gedigitaliseerde en/of beschreven collectie opslaan en beheren?

- Op een server of bij een online dienst (in de cloud)? En in wat voor collectiebeheersysteem?
- Inventariseer en voorkom risico's als gegevensverlies, crashen of fraude. Maak back-ups en bewaar de originelen.
- Bied je collectie(gegevens) aan in een vorm die voor anderen (en computers) makkelijk te gebruiken is. Bij een database is een CSV-bestand beter dan een PDF of Word-bestand. Het meest toekomstbestendig is linked open data, of RDF-formaat.

→ Rechten op collectiemateriaal

Welke rechten heb je als organisatie op de collectie?

- Zodra er sprake is van enige originaliteit, kan een werk al auteursrechtelijk beschermd zijn. Niet alleen op werken van professionele makers, ook onder meer van zzp'ers of vrijwilligers die foto's maken of verhalen schrijven. Zorg dus dat het auteursrecht op eigen materiaal bij de organisatie ligt.
- Houd rekening met onder meer auteurs-, publicatie- en portretrecht. Inventariseer en registreer dit.
- Wie (intern: medewerkers/vrijwilligers en extern: publiek, partners en gebruikers) mag welke gegevens bekijken, bewerken of gebruiken?
- Bij het delen van hetgeen jullie in huis hebben, gebruik de Creative Commons licenties (gratis en internationaal bekend). Dan behoud je al je rechten en geef je anderen toestemming op specifieke voorwaarden bij hergebruik.

3

→ Gedigitaliseerd of reeds digitaal erfgoed biedt vele mogelijkheden

De collectie digitaal toegankelijk maken en delen met je publiek en gebruiker kan op vele manieren. Hoe pak jij het aan?

- Analoog in en rond je organisatie, online of bij met partners, elke collectie vraagt om een andere benadering en is geschikt voor andere doeleinden.
- Denk na over het doel en doelgroep. Bij informeren, interactie stimuleren, activeren of .. (vul in) passen andere middelen.
- Vervolgens: wat (welke gegevens, met of zonder beeld), waar (eigen en/of externe platformen, online en offline) en hoe (met welke middelen) wil je een collectie delen?
- Openbaar maken kan ook achter een inlog of betaalpagina, of alleen op lage resolutie.

Digital Storytelling met de collectie, wat is mogelijk? Met de collectie kun je prachtige verhalen vertellen. Ook eenvoudige formats kunnen levendig verrijkt worden door een combinatie van tekst en beeld of multimedia.

4

→ Meer informatie

Het Spoorboekje Digitalisering Erfgoedcollecties is een uitgebreid stappenplan met links naar allerlei tools en handleidingen voor digitalisering en ontsluiting tot verspreiding. Meer informatie op:

- museumconsulenten.nl/spoorboekje
- netwerkdigitaalerfgoed.nl
- digitaalerfgoednederland.nl
- www.steunpunterfgoednh.nl

5